

سه‌شنبه

۴ اردیبهشت ۱۴۰۳

Tue. 23 Apr 2024
۱۴ شوال ۱۴۴۵ - سال نهم
شماره ۲۴۵۳
۸ صفحه - ۵۰۰۰ تومان

www.forsatnet.ir

یادداشت

گره کور توسعه در ایران

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

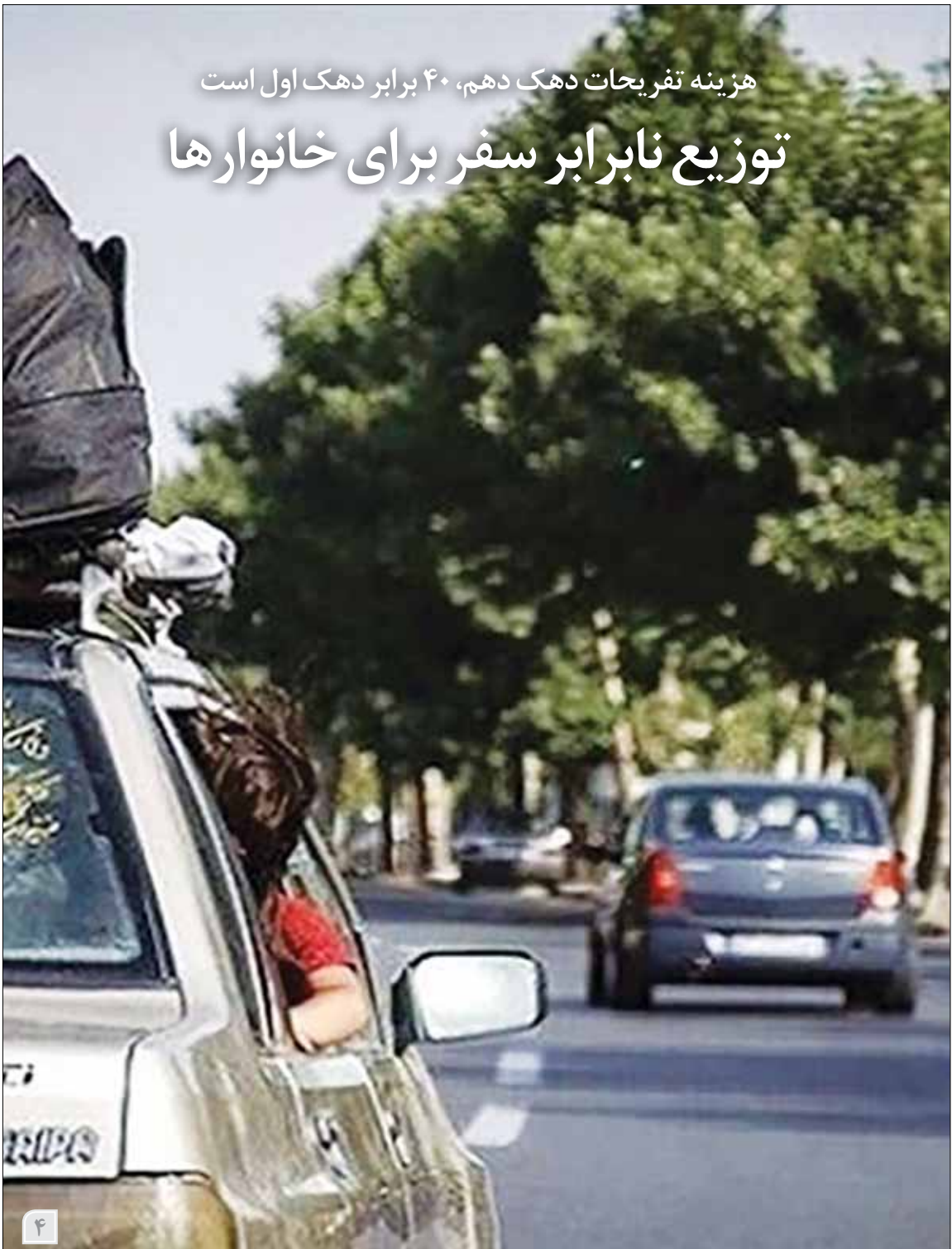
دولت بار دیگر دست به کار شد و پیش‌نویس سندی را که قرار است تعیین‌کننده جهت‌گیری توسعه صنعتی کشور باشد، در قالبی محدود و بی‌سروصدا منتشر کرد؛ متنی با عنوان «سند نقشه راهبردی صنعتی و ارتقای تولید داخل».
سند ۱۰۰ ماده‌ای اولین بار در بند یک ماده یک قانون تشکیل وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۷۹ از ضرورت تدوین چنین متن راهبردی سخن گفته شد و نتیجه آن، تدوین سند راهبردی ارزشمند «سند استراتژی توسعه صنعتی» توسط «مسعود نیلی» و حدود ۶۰ نفر از محققان و کارشناسان اقتصاد و صنعت کشور بود که حتی از سوی رئیس‌جمهور وقت به مجلس ارسال اما با تغییر دولت و… به پایگانی سپرده شد. در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه (مواد ۲۱ و ۱۵۰) نیز بر ضرورت تهیه این سند راهبردی تأکید شد که اسنادی با کیفیت‌های پایین تدوین و منتشر و توسط وزرا و روسای‌جمهور وقت هم رونمایی شد، اما آنها نیز از قفسه پایگانی‌ها سر درآورد (برنامه راهبردی صنعت، معدن، تجارت؛ سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶).

ادامه در همین صفحه

روزنامه **مدیریتی - اقتصادی**

فرصت امروز

برای کسب وکار آفرینی

هزینه تفریحات دهک دهم، ۴۰ برابر دهک اول است

توزیع نابرابر سفر برای خانوارها

گره کور توسعه در ایران

می‌درخشید»، اما خود به بلای جان ساکنان شهر تبدیل شد: «همچون گاوی وحشی شهروندان را پامال می‌کرد، پسر را از پدر می‌گرفت و فرو می‌کوفت، دختر را از مادر می‌ستانند و از وی کام می‌جست. هیچ‌کس را یاری مخالفت با او نبود.» ساکنان شهر به آسمان فریاد می‌برند و خدای «آنو» صدای‌شان را می‌شنود و قدرتی برابر با گیلگمش می‌آفریند که قدرت او را کنترل کند و او روک روی آرامش ببیند، اما این قدرت زاده اراده خدایان (انکیدو) خیلی زود تبدیل به همکار و همدست گیلگمش در دسیسه و دشمنی با مردم شد. «آنها یکدیگر را در آغوش گرفتند و بوسیدند و… دوستان حقیقی شدند»؛ چراکه «ظلمات‌ها و موازنه‌هایی که با چتر از آسمان فرو انداخته می‌شوند معمولاً درست کار نمی‌کنند».

روایت فوق، روایت ایجاد و ساخت دولت است به زبانی اسطوره‌ای/ تاریخی. فرآیندی که جامعه ایران نیز بیش از یکصد سال در تکاپوی آن است. دولتی که همه افراد در آن صرف نظر از دین و مذهب و قوم و نژاد و… صاحب حقوق برابرند و ظرفیت آن را دارد تا خدمات عمومی مناسب ارائه کند و مستقل است تا تحت سیطره گروه خاصی نباشد و مقید است به اینکه مردم در آن نظارت داشته باشند. بی‌شک این فرآیند بیش از یکصد ساله بی‌دست‌آورد نبوده است تحولات ذهنی و عینی و نهادها و ساختارهای زیادی در کشورمان تأسیس و امکان تحول توسعه‌ای را فراهم آورده است، اما این مجموع تحولات منجر به ایجاد توازن بین قدرت دولت و جامعه در جهت دستیابی به یک هدف مشترک که رستگاری ملی است، نشده است. بخش مهمی از این عدم موفقیت، متوجه دولت است که قدرت و مسئولیت بسیار بیشتری دارد و بخشی نیز متوجه جامعه است که به جای تکیه به توان خود عمدتاً انتظار مجزه از بالا و بیرون را دارد که همچون انتظار مردم «او روک»، انتظاری غیرواقعی است.

وجود درآمدهای نفتی و تداوم حیات شرکت‌های دولتی و زاده شدن نگاه‌های غول‌پیکر خصولتی در یکی دو دهه اخیر عمل این تصور را در دولت ایجاد کرده که نیازی به نهادهای مدنی و صنفی نمایندگی‌کننده خواست و اراده مردم در فرآیند توسعه کشور ندارد. لذا به جای اتکا به قانون و تضمین

برآورد بودجه سال ۱۴۰۳ از شرایط مالی استقلال و پرسپولیس

سرخابی‌ها رسماً واگذار شدند

متفاوت می‌شود.» به گفته وی، «در بین تیم‌های فوتبال تنها همین دو باشگاه پرسپولیس و استقلال دولتی هستند. مدت‌ها بود که ملاحظاتی از باب مناسبات بین‌المللی داشتند که قرار بر واگذاری این دو باشگاه بود. حیطه اصلی آن هم سازمان خصوصی‌سازی بوده و واگذاری قطعی است و به نهادها دولتی هم واگذار نخواهد شد. ممکن است کسانی که می‌خرند، شبه دولتی باشند. البته شبه دولتی یک تعریف و اصطلاحی است که در تصور عمومی ایجاد شده است؛ لذا شرکت‌هایی که قرار است پرسپولیس و استقلال را در اختیار بگیرند، دولتی نیستند و اثر مدیریتی آنها به طور جدی تغییر می‌کند و سیاستگذاری نیز به طور کلی متفاوت می‌شود.»

در همین حال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش

۴۲ میلیارد تومان پول حقیقی به بازار سهام وارد شد

چهارمین روز صعودی بورس تهران

فرصت امروز: شاخص کل بورس تهران برای چهارمین روز متوالی صعود کرد و با رشد بیش از ۳ هزار واحدی در ارتفاع ۲ میلیون و ۳۱۶ هزار واحد ایستاد. روند ورود پول حقیقی نیز برای سومین روز متوالی ادامه پیدا کرد و ۴۲ میلیارد تومان پول حقیقی به بازار سهام وارد شد. در مجموع سه روز معاملاتی اخیر، بیش از هزار میلیارد تومان سرمایه حقیقی به بازار سهام وارد شده…

۴

وقتی رشد اقتصادی به افزایش رفاه منجر نمی‌شود

ظرفیت فقرزدایی بودجه ۱۴۰۳

فرصت امروز: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در ادامه مسیر گذشته علی‌رغم اینکه طیف متنوعی از حمایت‌ها را پیش‌بینی کرده است، اما از کارآمدی لازم برای کاهش فقر برخوردار نیست و ابتکار قابل توجهی برای سیاستگذاری در حوزه کاهش فقر ارائه نداده است. در شرایطی که دلایل گذشته گسترش فقر همچنان به قوت خود باقی است، ادامه روند فقرزدایی به سبک گذشته در بودجه عمومی، خطای سیاستگذاری به حساب می‌آید. بنابراین اعتبارات حمایتی در بودجه عمومی نیازمند یک بازنگری کلی است.
آنطور که بازوی پژوهشی مجلس گزارش داده، دولت در سال ۱۴۰۳ ۱۴ میلیون تومان به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ برای هر ایرانی هزینه خواهد کرد که دقیقاً معادل همان مبلغ در سال ۱۳۹۰ است. این در حالی است که اگر از منظر فقر به موضوع توجه شود، جمعیت فقرا در سال ۱۴۰۳ در ایران حدود ۱۰ میلیون نفر بیشتر از سال ۱۳۹۰ است. با فرض اینکه کاهش سرانه بودجه به معنای کاهش به نسبت مساوی میان همه موضوعات بودجه‌ای باشد، می‌توان نتیجه گرفت که با وجود افزایش قابل توجه نرخ فقر، امکانات بودجه برای مقابله با فقر در سطح سال ۱۳۹۰ قرار دارد.

همراه با کاهش رفاه خانوار و افزایش میزان فقر در کشور، بودجه عمومی نیز به‌شدت تحت تأثیر شرایط نامطلوب اقتصادی قرار گرفته و ظرفیت فقرزدایی را از دست داده است. نسبت بودجه عمومی به تولید ناخالص داخلی از حدود ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۱۰ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته و با توجه به ارقام برآوردی تولید ناخالص داخلی…

۳

صعود و سقوط بیت‌کوین موجب صعود و سقوط بازار کرپتو می‌شود

۶ عامل تاثیرگذار بر قیمت بیت‌کوین

۲

مدیریت و کسب‌وکار

مروری بر نبایدهای صنعت بازاربایی

کارآفرینان معمولاً فکر می‌کنند موفقیت در عرصه بازاریابی فقط مخصوص برندهای بزرگ با بودجه‌های چند میلیون دلاری است؛ از آن دست برندهایی که که هیچ ترسی از ولخرچی ندارند و فقط به فکر کسب شهرتی مثل سوپرستارهای دنیای ورزش هستند. بقیه برندها و کارآفرینان هم در این میان خیلی شانس بیابورند، سهم اندکی از بازار نصیب‌شان می‌شود و اگر هم ستاره اقبال‌شان افول کرده باشد باید خیلی زود دنبال کار و کاسبی دیگری برای خودشان باشند. به هر حال بازاریابی در شرایطی که برندهایی مثل آدیداس یا کوکا کولا بازار را یکدست کردن آن (البته در تصور خود دارد؛ چراکه هر روز شکاف‌هایی در همین یکدستی بروز می‌کند) قبضه کرده‌اند، اگر سخت‌تر از جان سالم به در بردن از هفت‌خان رستم نباشد، قطعاً خیلی هم راحت نیست، مگر نه؟ شکی نیست بازاربایی با حضور غول‌های مرحله آخری که اتفاقاً بودجه‌های تمام نشدنی هم دارند، مثل یک مسابقه ماراتن سخت و نفسگیر است. با این حال شما لازم نیست از همان اول کاملاً روحیه‌تان را بیازید…

حقوق مالکیت و ایجاد فضای آزاد و رقابتی در تعامل با جهان و مخالفت با انحصار و شبه انحصار و حق انتخاب مصرف‌کنندگان و مداخلات اختلال‌زای دولت در بازارها و… سعی در تسخیر تمام مراکز قدرت و یکدست کردن آن (البته در تصور خود دارد؛ چراکه هر روز شکاف‌هایی در همین یکدستی بروز می‌کند) و سیطره خود بر نهادهای نمایندگی‌کننده بخش خصوصی (آخرین آنها، دخالت فراقانونی در انتخابات هیأت رئیسه اتاق ایران) کند.

بدهی‌های دولتی خود را متصدی ایجاد شغل و ساخت مسکن و تولید کالا و… می‌پندارد و حضور و مشارکت جامعه و بخش خصوصی را برای انجام این امر به رسمیت نمی‌شناسد، در انجام این وظیفه شکست می‌خورد، وظیفه دولت، عرضه کالای عمومی (امنیت و ثبات اقتصاد کلان و تنظیم روابط خارجی و آموزش و بهداشت عمومی و…) و نه کالای خصوصی و اداره نگاه‌ها و قیمت‌گذاری دستوری و… است. دولت تنها نهادی است که حق اعمال اجبار و زور را دارد، اما اجبار و زوری که در چارچوب قوانین تعریف شده‌اند. «مدیریت بوروکراتیک تحت لوای دموکراسی، یعنی مدیریت براساس قانون و بودجه». هر سه ضلع دولت و ساختار بوروکراتیک و بخش خصوصی به نظر در کشورمان بهم ریخته و درهم شکسته است.

۳- تدوین سند راهبردی توسعه صنعتی کشور براساس علم و دانش روز و تجربه جهانی و با مشارکت تمامی ذی‌نفعان به عنوان ضرورت حیاتی اقتصاد و صنعت کشور و نیز اجرایی و عملیاتی شدن آن در چارچوب اقتصاد سیاسی متفاوت با وضعیت امروز امکان‌پذیر است. موضوع مهمی که در سند منتشرشده اخیر (سند نقشه راهبردی صنعتی و ارتقای تولید داخل) کاغذ شدن دولتی است (دولت‌هایی که در آنها هم نهادهای مدنی و هم سیستم سیاسی هر دو ضعیفند و توان پیشبرد امر توسعه را ندارند؛ «راه باریک آزادی»، عجم اوغلو و رابینسون) و احیای آن، ضرورتی حیاتی؛ دولتی که به جای نفی و طرد و تگ‌و‌گویی، آشتی و صلح و گفت‌وگو بین خود و جامعه و جهان را هدف قرار دهد و امکان توسعه این سرزمین عزیز را در حوزه‌های مختلف و از جمله مهمترین آنها، «توسعه صنعتی» فراهم کند.

بودجه شرکت‌های دولتی سودده و سربه‌سر، نام استقلال به چشم می‌خورد و در بخش بودجه شرکت‌های دولتی زیانده، نام پرسپولیس درج شده است. به گزارش «پسنا»، میزان درآمد، هزینه و حساب‌های جاری و سرمایه‌ای دو شرکت فرهنگی و ورزشی پیروزی (پرسپولیس) و استقلال براساس لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ برآورد شد که حاکی از اعداد قابل توجهی است. براساس برآورد صورت گرفته از سوی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۳ در بخش بودجه شرکت‌های دولتی زیانده، میزان درآمد شرکت ورزشی، فرهنگی پیروزی (پرسپولیس) معادل ۴۲۷ میلیارد و ۱۰۰ میلیون تومان و هزینه‌های این شرکت نیز معادل ۴۲۷ میلیارد و ۱۰۰ میلیون تومان لحاظ شده است و در بخش استهلاک معادل ۸۰۰ میلیون تومان، در بخش ذخایر

غیرمولد در سمت و سوی رانت‌های مولد تحلیل می‌کند و با استفاده از شواهد تاریخی نشان می‌دهد که «در نظام‌های دسترسی محدود، تلاش برای حذف نهادها و سیاست‌های رانت‌زا باید به روش‌هایی باشد که به وقوع مجدد بی‌ثباتی که توسعه را از ریل خارج می‌کند، نینجامد و بازیگران خشونت‌ساز را از این کار برحذر دارد.»

فرآیند توسعه صنعتی کشورمان به شدت با معضل فوق، گره خورده و با اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ و اخیراً با «مولدسازی دارایی‌ها» تشدید نیز شده است؛ به طوری که اصولاً بازیگران اصلی، یعنی دولت (در معنای قوه مجریه) و بخش خصوصی و نهادهای توسعه‌ای را از کار کرده‌ای اصلی خود انداخته است. دولت به قیمت‌گذاری و محدودکردن فضای کسب وکار و… مشغول است و بخش خصوصی از صبح تا شب باید به دنبال برداشتن موانع دولت ساخته بدود و نهادهای توسعه‌ای که بود و نبود آنها علی‌السویه شده است (ایدرو، ایمیدرو و…) بر این اساس شاید بتوان مشکل «توسعه صنعتی» در کشورمان را در فقدان «اراده سیاسی» برای اتخاذ راهبردی دانست که الزامات تبدیل رانت‌های «نامولد» به «مولد» و تبعات گذار به «نظام‌های دسترسی محدود بالغ» و صنایع رقابت‌پذیر را ممکن می‌کند: «مدلی که در آن حفاظت و حامی پروری دولتی برای سودآوری کسب وکارها محدود و بازدهی و رقابت‌پذیری برای رقابت در بازارهای خارجی، اهمیت بسیاری می‌یابد و تحولات مهمی در زمینه کنترل مدنی بر قوای نظامی و کنترل‌ها بر خشونت دولتی و نشو نمای همه اشکال سازمان‌ها و بهبود حاکمیت قانون ایجاد می‌شود.»

«ضعف و فقدان اراده سیاسی نیز به تعبیری ناشی از کاغذ شدن دولت است.» (دولت‌هایی که در آنها هم نهادهای مدنی و هم سیستم سیاسی هر دو ضعیفند و توان پیشبرد امر توسعه را ندارند؛ «راه باریک آزادی»، عجم اوغلو و رابینسون) و احیای آن، ضرورتی حیاتی؛ دولتی که به جای نفی و طرد و تگ‌و‌گویی، آشتی و صلح و گفت‌وگو بین خود و جامعه و جهان را هدف قرار دهد و امکان توسعه این سرزمین عزیز را در حوزه‌های مختلف و از جمله مهمترین آنها، «توسعه صنعتی» فراهم کند.

حساب‌های جاری معادل ۱۰ میلیون تومان و در بخش ذخایر حساب‌های سرمایه‌ای معادل ۷۹۰ میلیون تومان درج شده است. در بخش بودجه شرکت‌های دولتی سودده و سربه‌سر در سال ۱۴۰۳ نیز میزان درآمدهای شرکت فرهنگی، ورزشی استقلال معادل ۲۰ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان و هزینه‌های این شرکت نیز معادل ۶۹ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان برآورد شده و در بخش استهلاک معادل ۲۰ میلیون تومان، مالیات ۲۵۰ میلیون تومان، ۵۰ درصد سود ویژه معادل ۵۰۰ میلیون تومان، اندوخته‌های حساب جاری معادل ۲۵۰ میلیون تومان و ذخایر و اندوخته‌های حساب سرمایه‌ای معادل ۲۷۰ میلیون تومان ثبت شده است.

در جریان معاملات فرابورس، روند واگذاری سهام دو باشگاه پرسپولیس و استقلال به سرانجام رسید و بدین ترتیب، پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های تابعه، ۸۵ درصد سهام استقلال و شش بانک خصوصی، ۸۵ درصد سهام باشگاه پرسپولیس را خریداری کردند. به دنبال تأیید صلاحیت متقاضیان دو باشگاه پرسپولیس و استقلال در روز یکم اردیبهشت، از صبح دوشنبه در فرابورس ایران، مزایده رسمی برای واگذاری ۸۵ درصد از سهام این دو باشگاه برگزار شد و در نهایت به صورت رسمی این مقدار از سهام این دو باشگاه به متقاضیان واگذار شد. بر همین اساس، ۸۵ درصد از سهام باشگاه استقلال از سوی شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های تابعه آن شامل شرکت‌های پتروشیمی شهید تندگویان، پوعلی،

نگاه

چرا ممنوعیت بیت‌کوین در چین جواب نداد؟

معمای چینی بیت‌کوین

برخلاف آنچه که در رسانه‌های غربی درباره ممنوعیت کریپتو در چین می‌خوانیم، تجارت رمزارها در چین کلاما زنده است. طبق برآورد «وال استریت ژورنال»، در ماه مه ۲۰۲۲، حجم معاملات صرافی باینس با وجود ممنوعیت در چین ۹۰ میلیارد دلار بود و این یعنی چین بزرگ‌ترین بازار برای بزرگ‌ترین صرافی دیجیتال ارزهای دیجیتال جهان است.
چطور چنین چیزی ممکن است؟ به نظر می‌رسد کریپتو در چین ناپدید نشده، چون کریپتو هیچ‌وقت در آنجا کاملا ممنوع نبوده است. به گفته کارشناسان، مالکیت یا دادوستد کریپتو در چین غیرقانونی نیست، اما قانون از فعالان بازار محافظتی نمی‌کند.

به گزارش «کوین دسک»، درک اینکه چرا بسیاری تصور می‌کنند رمزارز در چین کاملا ممنوع است، دشوار نیست. طی سال‌های اخیر پکن به وضوح صنعت کریپتو را سرکوب کرده و بسیاری از فعالیتهای مرتبط با کریپتو در واقع مجاز نیستند، اما در چین علاوه بر خود قوانین، اغلب آنچه که در رسانه‌ها و دست‌نورالعمل‌های رسمی گفته نمی‌شود هم اهمیت ویژه‌ای دارد. در این کشور مردم تمایل دارند به آنچه که به صراحت محدود نشده توجه کنند. در همان فضاهای نسبتا خالی است که مردم جایی برای مانور پیدا می‌کنند. پس بیا ببید چند دقیقه برخی از معروف‌ترین تلاش‌های دولت چین برای محدود کردن کریپتو را بررسی کنیم. چین در سال ۲۰۱۲ اعلام کرد موسسات مالی و پرداخت اینترنتی حق ندارند از بیت‌کوین استفاده کنند. در سال ۲۰۱۷ دولت پکن گفت که هیچ شرکتی نباید رمزارز جدید منتشر کند و صرافی‌های ارزهای مجازی دیگر نمی‌توانند در خاک چین فعالیت داشته باشند. قبل از محدودیت‌های سال ۲۰۱۷، چین بزرگ‌ترین بازیگر به لحاظ حجم معاملات بیت‌کوین در دنیا بود. این محدودیت‌ها البته نتاج تجارت کریپتو در چین را از بین نبرد، اما مطمئنا آن را به مناطق خاکستری سوق داد. صرافی BTCC که قدیمی‌ترین صرافی در حال کار در چین بود در همین سال مجبور شد فعالیت‌های خود را در این کشور تعطیل کند.

سرکوب کریپتو در سال ۲۰۲۱ حتی از این هم گسترده‌تر بود. در تابستان این سال سندی توسط ۱۰ نهاد رسمی چین امضا شد که قرار بود تیر خالص را بر پیکر کریپتو بزند. طبق این سند، ارزهای مجازی وضعیت قانونی مشابه پول‌های ملسی را ندارند و بیت‌کوین پول قانونی نیست. فعالیت‌های تجاری مرتبط با ارزهای مجازی نیز به عنوان فعالیت‌های مالی غیرقانونی در نظر گرفته می‌شوند. همچنین صرافی‌ها نباید اجازه دهند که کاربران از آنها به عنوان واسطه خرید و فروش ارزهای مجازی استفاده کنند. اگر صرافی‌های ارز مجازی خارج از کشور از طریق اینترنت به ساکنان چین خدمات ارائه کنند، غیرقانونی خواهد بود.

تا سال ۲۰۲۱ مزارع کوچک و بزرگی در چین باقی مانده بودند که در حال استخراج بیت‌کوین بودند. بعد از انتشار این سند، اکثر آنها شناسایی و تعطیل شدند. این یکی از بزرگ‌ترین اعمال محدودیت‌ها روی استخراج‌کنندگان بیت‌کوین بود، اما حتی در همین محدودیت‌های سخت و سخت هم شگفت‌هایی به چندان کوچک وجود داشت که راه را برای تنفس کریپتو در چین باز نگه داشت. به عنوان مثال، به نظر نمی‌رسید که مقررات سال ۲۰۲۱، اشخاص را از داشتن ارزهای دیجیتال منع کند. یا نمی‌گفت که اشخاص حق ندارند رمزارزهای خود را با یکدیگر داد و ستد کنند. بخش مهم دیگری در سندن ۲۰۲۱ وجود دارد که می‌تواند نگرش رسمی پکن به ارزهای دیجیتال را برای خارجی‌ها روشن‌تر کند. این بخش از سند درباره خطرات قانونی مشارکت در سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های تجاری مرتبط با ارزهای مجازی است. طبق این سند، «چنانچه شخصی در ارزهای مجازی سرمایه‌گذاری کند و نظم عمومی و اخلاقی شهروندی را زیر پا بگذارد، فعالیت‌های تجاری‌اش به لحاظ حقوقی فاقد اعتبار بوده و ضرر و زیان ناشی از آن برعهده فرد است.» یعنی اگر پس‌انداز زندگی‌تان را با سرمایه‌گذاری روی یک رمزارز بی‌ربط تا دست دادید، قرار نیست دولت به فریادتان برسد. دولت می‌گوید فعالیت‌های مالی مرتبط با رمزارزها لزوما تحت حفاظت قانون قرار نمی‌گیرد. این با ممنوعیت کامل متفاوت است. ممکن است فکر کنید اینجا داریم با کلمات بازی می‌کنیم و چنین خیلی راحت کل ماجرا را امنوج کرده و نیاز به تقسیم‌نازد. ممکن است کسی استدلال کند که قانونگذاران چین اینچنان تجارت کریپتو را دشوار کرده‌اند که این در عمل فرقی با ممنوعیت ندارد، اما برای درک اصل ماجرا باید نه تنها خود قوانین که نحوه اجرا یا عدم اجرای آن را هم بررسی کرد. چین هم می‌داند که سختگیری دولت چین در حوزه ارزهای دیجیتال باعث توقف تجارت کریپتو نشده است. براساس گزارش سایت «Chainalysis»، معامله‌گران چینی از جولای ۲۰۲۲ تا ژوئن ۲۰۲۳ حدود ۸۶ میلیارد دلار خالص از بازار ارزهای دیجیتال سود کرده‌اند. در برخی موارد افراد همچنان از حساب‌هایی استفاده می‌کردند که قبلا در صرافی‌های خارج از کشور باز کرده بودند. گاهی به کمک شبکه‌های خصوصی مجازی یا VPN دست به داد و ستد می‌زنند و گاهی به این هم نیاز نیست. ضمنا داد و ستد افراد با یکدیگر به طور مستقیم از طریق برنامه‌های پیام‌رسان مثل وی چت یا تلگرام امکان پذیر است. حتی طبق گزارش‌ها، افراد از طریق واسطه‌ها، شرکت‌هایی را در خارج از کشور راه‌اندازی کرده‌اند و سپس از طریق آن شرکت‌ها توانسته‌اند روند سختگیرانه اجزای حوز در صرافی‌های آمریکایی را انجام دهند و بعد از آن به کمک VPN توانسته‌اند دست به خرید و فروش بزنند.

برای دولت‌ها واقعا دشوار است که یک بز غیرمترکز مانند بیت‌کوین را کنترل کنند. اما روایت رایج رسانه‌های غربی (که مردم پنهان از دولت چین، رمزارزها را معامله می‌کنند) کاملا درست نیست. وقتی باینس فقط طی یک ماه ۹۰ میلیارد دلار تجارت در چین انجام می‌دهد حتما مقامات چینی از آن باخبرند. در همین گزارش «وال استریت ژورنال» که ماجرای باینس را فلش کرده، توضیح داده که مقامات دولت چین، همسکاری نزدیکی با این صرافی دارند تا بتوانند فعالیت‌های مجرمانه را مورد هدف قرار دهند. «رویتز» هم پس از بررسی مبادلات آنلاین ارز دیجیتال آنلاین در چین و مصاحبه با سرمایه‌گذاران خرده‌پا در این کشور نوشته: «دسترسی به بیت‌کوین در چین چندان دشوار نیست.» این واقعیت که تجارت کریپتو در چین از «ممنوعیت کامل» جان سالم به در برده نشان می‌دهد پکن هرگز قصد محو کامل رمزارزها از صحنه روزگار را نداشته است. هدف اصلی این دولت پکن، سخت کردن ورود سرمایه‌گذاران تازه به بازار رمزارزها بوده است. از این نظر، قوانین جدید بسیار مؤثر بودند. آنها داد و ستد و سرمایه‌گذاری روی رمزارزها را پررودر کردند و همین باعث شد انبوهی از سرمایه‌گذاران تازه کار و ساده اصلا سمت کریپتو نبرند. آخرین چیزی که می‌خواهد، این است که این گروه از سرمایه‌گذاران که اصلا این بازار پیچیده را نمی‌شناسند، ضرر کنند و در اعتراض به آن به خیابان‌ها بیایند. همه اینها به یک اصل کلیدی در سیاست پکن برمی‌گردد: حفظ ثبات اجتماعی. پکن البته دلایل دیگری هم برای محتاط بودن در برابر ارزهای دیجیتال دارد. سران چین نمی‌خواهند مردم به کمک رمزارزها از چتر نظارتی و کنترلی دولت روی سرمایه‌ها فرار کنند، وگرنه چنین مدت‌هاست که به دنبال استفاده از پتانسیل‌های تکنولوژی بلاک‌چین است. جالب اینجاست که دولت چن حتی برنامه‌هایش برای توسعه وب۳ را به عنوان سند منتشر کرده است. پکن همچنین برنامه‌های جاذبه‌هایی برای ارز دیجیتال بانک مرکزی خود دارد و حتی طبق برخی گزارش‌ها، حقوق ماهیانه کارکنان دولت در برخی استان‌ها با یوان دیجیتال پرداخت می‌شود. این امکان وجود دارد که مقامات چینی بخواهند برای روز مبادا در را به روی کریپتو کمک باز نگه دارند.

این تئوری به توضیح آنچه در هنگ کنگ می‌گذرد هم کمک می‌کند. این شهر برای تثبیت خود به عنوان «قطب دارایی دیجیتال آسیا» (اگر نتوانیم جهان) تلاش می‌کند. هنگ کنگ و چین عموما به عنوان «یک کشور، دو سیستم» عمل می‌کنند و موضع نسبتا مثبت هنگ کنگ در برابر ارزهای دیجیتال باید حداقل تا حدودی مورد تایید پکن باشد. چنین اجازه می‌دهد که کریپتو در هنگ کنگ – و نه در سرزمین اصلی‌اش – زنده بماند تا هم در بازی بماند و هم ریسک ماجرا را پایین بیاورد. در چین، هم باید به آنچه قوانین می‌گویند توجه کنید و هم به نحوه تفسیر این قوانین توسط مردم. به همین خاطر وقتی می‌گویید در چین «ممنوعیت فراگیر ارزهای دیجیتال» جریان دارد، فقط دارد به وضعت یکی از مهم‌ترین بازارهای جهان بسیار ساده نگاه می‌کنید.

www.forsatnet.ir —————

اقتصاد امروز

صعود و سقوط بیت‌کوین موجب صعود و سقوط بازار کریپتو می‌شود

۶ عامل تاثیر گذار بر قیمت بیت‌کوین

ابتدا به سراغ «احساسات بازار» می‌رویم. «احساسات بازار» را باید به سه بخش تقسیم کرد، چون احساسات کسانی که بیت‌کوین را به صورت بلندمدت نگهداری می‌کنند یا سرمایه‌گذاران شرکتی و مردمی که با شنیدن اخبار وارد بازار می‌شوند، فرق و تفاوت اساسی دارد. وضعیت گروه اول را با بررسی اوضاع کیف‌های پول دیجیتال در شبکه بیت‌کوین می‌شود درک کرد. گروه دوم در صرافی‌ها دست به معامله قراردادهای آتی (فیوچرز) بیت‌کوین می‌زنند و می‌شود مسیرشان را دنبال کرد. اوضاع گروه سوم را هم می‌توان با بررسی میزان جست‌وجوهای اینترنتی آنها بهتر دریافت. رفتارهای گروه اول و سوم دقیقا برعکس یکدیگر هستند. سرمایه‌گذاران بلندمدت وقتی «احساسات بازار» مثبت است (یعنی

قیمت بالا است) می‌فروشند و وقتی «احساسات بازار» منفی می‌شود، در قیمت پایین می‌خرند. مردم عادی وقتی قیمت‌ها بالا هستند، می‌خرند و وقتی قیمت‌ها سقوط می‌کنند می‌فروشند. بررسی وضعیت خرید و فروش مردم عادی در صرافی کوین بیس نشان می‌دهد که آنها هنوز شروع به خرید نکرده‌اند و رفتارشان مشابه اواخر سال ۲۰۲۰ میلادی است، یعنی زمانی که بازار رفته رفته شروع به رونق کرده بود. پس احتمالا باید منتظر ورود این سرمایه‌گذاران خرده پا به بازار و صعود ناگهانی قیمت‌ها باشیم.

اخبار، کارایی و اقتصاد کلان

اما مولفه دومی که عامل تقاضا از آن تغذیه می‌کند، «تفاقات و اخبار» است. تجربیات سال‌های گذشته نشان داده است که بیت‌کوین اصولا موقع اعلام اخبار و اتفاقات خوب، صعودهای کوچکی انجام می‌دهد، اما موقع وقوع اخبار بد و تحولات ناخوشایند پیش‌بینی‌نشده، سقوط سنگینی می‌کند. به عنوان مثال در ماه مارس ۲۰۲۰ میلادی با اعلام خبر آغاز بحران همه‌گیری کرونا، قیمت بیت‌کوین طی دو روز کاملا نصف شد. جالب اینجاست که طی ماه‌های اخیر، اخبار بد و تحولات ناخوشایند آنچنان تازیری روی قیمت بیت‌کوین نگذاشته‌اند و این امر می‌تواند نشانه مثبتی باشد. همچنین عامل سوم مؤثر بر تقاضای بیت‌کوین نیز «کارایی» است. نویسندگان گزارش اعتراف می‌کنند که بیت‌کوین در حال حاضر فقط یک کارایی مهم دارد و آن «ذخیره‌کننده ارزش» بودن است (مثل طلا). البته این مهم می‌تواند تغییر کند. براساس برخی گزارش‌ها، همین حالا کشورهایی که تحت تحریم‌های مالی آمریکا قرار دارند، برخی از معاملات خود را با بیت‌کوین انجام می‌دهند.

چهارمین عملسی که بخش تقاضا را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد، «تحولات اقتصاد کلان» است. در سال‌های گذشته وضعیت اقتصاد کلان (بخصوص اقتصاد آمریکا)، روی قیمت بیت‌کوین تاثیر جدی می‌گذانند و علت اصلی چنین روندی، همپوشانی بیت‌کوین و بازارهای مالی سنتی، مثل بازار بورس آمریکا بود؛ زیرا همان سرمایه‌گذارانی که سهام پرریسک

فرصت امروز: هر بار که بازار کریپتو جان می‌گیرد و با سقوط می‌کند، این سوال در افکار عمومی مطرح می‌شود که آیا می‌توان اصولا قیمت بیت‌کوین را پیش‌بینی کرد؟ آیا الگوهایی در بازار کریپتو وجود دارد که بتوان کشفش کرد و از آن برای پیش‌بینی قیمت‌ها بهره برد؟ در پاسخ به این پرسش به نظر می‌رسد تقریبا همیشه این بیت‌کوین است که با صعود و سقوط خود باعث صعود و سقوط بازار کریپتو می‌شود؛ یعنی بیت‌کوین هر جا برود، بقیه بازار کریپتو دنباله‌روی او خواهند بود، بنابراین سوال اصلی باید این باشد که چه عواملی زمینه صعود یا سقوط قیمت بیت‌کوین را فراهم می‌کنند؟ یا چرا در زمان اوج‌گیری قیمت‌ها در بازار کریپتو و هنگامی که مردم عادی برای خرید به بازار هجوم می‌آورند، دیگر رمزارزها بهتر از بیت‌کوین عمل می‌کنند؟

یکی از بهترین شرکت‌های تحلیلگر بازار کریپتو در گزارش تازه خود تلاش کرده به این سوال پاسخ دهد. گزارش موسسه تحقیقاتی «Chainalysis» با عنوان «بروهایی که بیت‌کوین را به حرکت درمی‌آورند» نشان می‌دهد که عوامل تاثیرگذار بر قیمت بیت‌کوین را می‌توان در دو گروه عوامل مرتبط با تقاضا و عوامل مرتبط با عرضه جست‌وجو کرد. در ابتدای این گزارش گفته شده است که به لحاظ تئوریک و نظری، پیش‌بینی قیمت بیت‌کوین با اطمینان ۱۰۰ درصدی اصولا غیرممکن است و امکان‌پذیر نیست، اما در همین حال می‌شود از چارچوبی استفاده کرد که بتوان بالا و پایین شدن‌های آینده بازار را با دقت و اطمینان خوبی پیش‌بینی کرد. در حقیقت، بیت‌کوین نه فقط سرمایه کمیابی است، بلکه نحوه و زمان عرضه آن هم از قبل توسط نرم‌افزار بیت‌کوین مشخص شده و قرار نیست که در آن تجاری حاصل شود. این مهم با سرمایه‌های دیگری مثل طلا یا نقره که عرضه غیرقابل پیش‌بینی‌تری دارند، متفاوت است و می‌تواند به مخاطب در فهم رفتارهای بیت‌کوین، کمک زیادی کند.

موسسه تحقیقاتی «Chainalysis» در این گزارش، مولفه‌ها و فاکتورهایی را معرفی می‌کند که قیمت بیت‌کوین را به سمت بالا یا پایین می‌کشاند. این فاکتورها با یکدیگر تعامل دارند و هر کدام در هر بزه زمانی به مهم‌ترین عامل صعود یا سقوط قیمت بیت‌کوین تبدیل می‌شوند. این عوامل را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد: عوامل مربوط به تقاضا و عوامل مربوط به عرضه. از آنجا که وضعیت عرضه بیت‌کوین کاملا قابل پیش‌بینی است و از قبل مقدر شده است، در نتیجه بخش تقاضا در اینجا اهمیتی چند برابری پیدا می‌کند. عامل تقاضا نیز خود از شش عامل دیگر تغذیه می‌کند: احساسات بازار، اتفاقات و اخبار، کارایی، اقتصاد کلان، چرخه بازار و سهیل‌الوصول بودن. در ادامه این گزارش، عوامل شش‌گانه تاثیرگذار بر تقاضای بیت‌کوین تشریح شده است.

انتظار سوددهی رمزارزها در تایلدن ۴ برابر کره جنوبی است

تب بیت‌کوین در شرق آسیا

در چین رونق می‌گیرد، «رویتز» در گزارش جدیدی نوشته که چطور مردم عادی در چین که نسبت به آینده بازار بورس خوشبین نیستند به بیت‌کوین روی می‌آورند. به نظر می‌رسد دولت چین نتوانسته جلوی اقبال عمومی به کریپتو را بگیرد و فعلا با این قضیه کنار آمده است. با توجه به طبیعت تمرکزگیز و بدون مرز کریپتو، ممنوعیت کامل آن اصلا آسان نیست و احتمالا دولت چین این را درک کرده است. به همین خاطر آنچه را که در رسانه‌های غربی درباره «ممنوعیت چینی کریپتو» می‌خوانید، خیلی جدی نگیرید، چون با موضع‌گیری سیاسی آن رسانه در مورد چین درهم آمیخته شده است. مثلا دولت چین هیچ وقت نگفته داشتن نظرسنجی غیرقانونی است و اعلام کرده که افراد نمی‌توانند کریپتویی خود را با یکدیگر داد و ستد کنند. به همین خاطر است که در نظرسنجی سایت «کوین دسک» از فعالان در بازار کریپتویی چین وقتی پرسیده شد: آیا معتقدند کریپتو در چین ممنوع است؟ اکثریت قاطع جواب منفی دادند، اما اگر نظرات فعالان ناشناس بازار قانع‌تان نمی‌کند، به مورد بعدی توجه کنید. در همین گزارش «کوین دسک» از یک شرکت حقوقی چینی در مورد ماجرای کریپتو پرسیده شده و طبق پاسخ آنها، «چین هیچ قانون یا دستورالعملی در ممنوعیت داد و ستد بیت‌کوین ندارد.» پس می‌توانیم با اطمینان بگوییم که دولت چین تلاش می‌کند جلوی گسترش و محبوبیت کریپتو را در چین بگیرد، اما این حضور در این تجارت به کل ممنوع نشده است.

در مقدمه گزارش «بازار رمزارزها در آسیا» توضیح داده شده که «نگاه آسیایی‌ها مثل باقی نقاط دنیا به وضعیت بیت‌کوین بازار در مقایسه با سال گذشته کاملا مثبت تر شده است و آنها برای بیت‌کوین در سال ۲۰۲۴، رشد قیمت خوبی را پیش‌بینی کرده‌اند.» البته این را می‌دانستیم. بیت‌کوین طی سال گذشته توانست خود را جمع و جور کند و بعد از دو سال سخت وارد بازار صعودی شد. قیمت بیت‌کوین در سال ۲۰۲۳ دو برابر شد و سرانجام در سال ۲۰۲۴ توانست رکورد چرخه گذشته‌اش را بزند و از ۶۹ هزار دلار عبور کند. حالا اکثر فعالان بازار منتظر بیت‌کوین ۸۰ هزار و حتی ۱۰۰ هزار دلاری در سال ۲۰۲۴ هستند. در ادامه این گزارش همچنین به وضعیت فعالان آسیایی بازار کریپتو اشاره شده و آمده است: سرمایه‌گذاران در کشورهای تایلدن و چین بالاترین حد ریسک‌پذیری را در بین آسیایی‌ها دارند، از بقیه خوش‌بین‌تر هستند و انتظارات بیشتری

تلفن مستقیم: ۰۲۱۳۳۳۹۰۸۶

غول‌های دیجیتال و شرکت‌های تکنولوژیک مثل اپل و مایکروسافت را می‌خریدند احتمالا بیت‌کوین پرریسک را هم می‌خریدند. به همین خاطر، سقوط بازار بورس باعث سقوط بیت‌کوین نیز می‌شد. نکته اینجاست که طی ماه‌های اخیر، میزان این همپوشانی (بین بیت‌کوین و بازارهای مالی سنتی) کاهش پیدا کرده و می‌توانیم امیدوار باشیم که قیمت بیت‌کوین کمتر از گذشته از وضعیت اقتصاد آمریکا تاثیر می‌پذیرد. نکته مهم این است که وضعیت اقتصاد کلان فقط به آمریکا خلاصه نمی‌شود و بی‌ثباتی عظیم در نظم جهانی و گسترش تنش‌های ژئوپلیتیکی که در حال حاضر اغلب نقاط دنیا را در بر گرفته هر شکل از پیش‌بینی در این بخش را تقریبا غیرممکن می‌کند.

از چرخه بازار تا سهل‌الوصول بودن

موسسه «Chainalysis» در ادامه این گزارش توضیح می‌دهد که چطور وقتی چرخه کریپتو به مرحله «تس عقب ماندن از بازار» می‌رسد، یعنی زمانی که مردم عادی متوجه اوج‌گیری قیمت‌ها می‌شوند و برای خرید هجوم می‌آورند، دیگر رمزارزها بهتر از بیت‌کوین عمل می‌کنند، چرا؟ چون مردم در این لحظات به دنبال سودهای چند برابری هستند و بازار بیت‌کوین آنقدر بزرگ است که اجازه سود چند برابری را نمی‌دهد. پس مردم بیت‌کوین‌های خود را می‌فروشند و از‌های کوچک‌تر را می‌خرند؛ از‌راهی که ریسک‌شان بالاتر از بیت‌کوین اما می‌توانند چند برابر رشد کنند. در چرخه‌های حدودا ۴ ساله کریپتو همیشه شاهد یک وضعیت دیگر هم هستیم که به آن «تس، پلانکلیفی و تردید» می‌گویند. اینجا بازار شروع به ریزش کرده و مردم که می‌بینند سرعت سقوط دیگر رمزارزها از بیت‌کوین زیادتر است، شروع به فروش چند رمزارزها می‌کنند و بیت‌کوین می‌خرند. در چنین وضعیتی، با اینکه بازار دچار سقوط است، بیت‌کوین از بقیه بهتر عمل می‌کند.

از سوی دیگر، سهل‌الوصول بودن یا در دسترس بودن بیت‌کوین احتمالا از بقیه عوامل مذکور مهمتر است. علتش هم ساده است. اگر سرمایه‌گذاران به بیت‌کوین دسترسی نداشته باشند نمی‌توانند آن را بخرند. این روزها دو راه برای دسترسی به بیت‌کوین داریم، نخست، به طور مستقیم از طریق صرافی‌ها و دوم، از طریق صندوق‌های قابل معامله (ETF) بیت‌کوین. در حالت دوم شما مستقیما بیت‌کوین نمی‌خرید، اینجا یک شرکت مدیریت سرمایه به جای شما بیت‌کوین می‌خرد و شما در عوض، صندوق سرمایه‌گذاری بیت‌کوین این شرکت را از بازار بورس می‌خرید. سرمایه‌گذاران سنتی و سرمایه‌گذاران محافظه‌کار شرکتی سال‌ها منتظر چنین روزی بودند که بتوانند با ریسک پایین‌تری روی بیت‌کوین سرمایه‌گذاری کنند و حالا چند ماهی است که با چراغ سبز اینجمن بورس و اوراق بهادار آمریکا چنین امکانی فراهم شده است. به نظر می‌رسد ماه‌های خوبی در انتظار بیت‌کوین و بازار کریپتو است.

^[1] به همین خاطر، سقوط بازار بورس باعث سقوط بیت‌کوین نیز می‌شد

^[2] به همین خاطر، سقوط بازار بورس باعث سقوط بیت‌کوین نیز می‌شد

اخبار

نگاهی به قیمت هر سهم سرخابی‌ها

استقلال و پرسپولیس فروخته شدند

واگذاری سهام باشگاه‌های استقلال و پرسپولیس انجام شد. طبق اعلام فرابورس ایران، مزایده رسمی دو باشگاه استقلال و پرسپولیس روز گذشته در بازار پایه فرابورس آغاز شد تا به طور رسمی ۸۵ درصد از سهام سرخابی‌ها به خریداران جدید واگذار شود. در این مزایده ۸۵ درصد از سهام پرسپولیس به شش بانک شهر، ملت، تجارت، صادرات، رفاه و اقتصاد نوین واگذار شد. همچنین ۸۵ درصد از سهام باشگاه استقلال هم به شرتکت پتروشیمی خلیج‌فارس و چهار شرکت زیرمجموعه آن واگذار شد.
با برگزاری مزایده رسمی واگذاری ۸۵ درصد سهام دو باشگاه استقلال و پرسپولیس، صبح دوشنبه رسماً این دو باشگاه فروخته شدند که قیمت هر سهم استقلال ۳۰۴۶ ریال با ارزش پایه کل تقریباً ۲۷۹۳ میلیارد تومان تعیین شد. هر سهم باشگاه پرسپولیس نیز ۳۵۸۰ ریال با ارزش پایه کل تقریباً ۳۲۰۰ میلیارد تومان معامله شد. به گزارش «ایسنا»، مطابق تاریخ آگهی عرضه و اطلاعیه منتشرشده فرابورس، در روز دوشنبه ۳ اردیبهشت ماه، عرضه دو باشگاه استقلال و پرسپولیس انجام شد و ۸۵ درصد از سهام این دو باشگاه برطرفدار پایتخت معامله شد. به گفته «محمود قامت» معاون واگذاری سهام و داریی‌های خصوصی‌سازی، برای باشگاه استقلال قیمت هر سهم ۳۰۴۶ ریال با ارزش پایه کل تقریباً ۲ هزار و ۷۹۳ میلیارد تومان در نظر گرفته شد. برای باشگاه پرسپولیس نیز قیمت هر سهم ۳۵۸۰ ریال با ارزش پایه کل تقریباً ۳۲۰۰ میلیارد تومان معامله شد. در روز سه‌شنبه مقدمات و تشریفات مربوط به انعقاد قرارداد و واریز نقدی انجام خواهد شد و سپس بعد از طی این مراحل قطعیت معامله در سامانه معاملات فرابورس انجام می‌شود و انتقال سهم بین مالکین قبلی سهام که وزارت ورزش و جوانان است و خریداران فعلی صورت می‌گیرد. معاون واگذاری سهام و داریی‌ها در پایان ابراز امیداری کرد که محدودیت کنفدراسیون فوتبال آسیا درخصوص مالکیت دو باشگاه برطرف شود.

گفتنی است براساس هماهنگی‌های انجام شده، ۸۵ درصد از سهام باشگاه استقلال از سوی شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های تابعه آن شامل شرکت‌های پتروشیمی شهید تندگویان، بوعلی، پارس و پندرامام خینی و همین مقدار از سهام باشگاه پرسپولیس توسط بانک‌های شهر، ملت، تجارت، صادرات، رفاه و اقتصاد نوین انتقال پیدا کرده است.

در هفته پایانی فروردین ماه رقم خورد

انحراف ناچیز نرخ بهره از روند نزولی

آمارهای منتشرشده از بانک مرکزی حاکی از آن است که علی‌رغم تریزق بیش از ۳۰۶ همت اعتبار در دو بازار باز و اعتباردهی قاعدمند به بانک‌ها، نرخ بهره بازار بین بانکی از مسیر نزولی خود که از ابتدای سال در پیش گرفته بود، منحرف شده است. به گزارش «کوایران»، نرخ بهره بین بانکی در هفته پایانی فروردین ماه ۱۴۰۲ از روند کاهشی خود از ابتدای سال منحرف شده و کاهشی جزئی را تجربه کرده است. در حالی است که میزان بسط نقدینگی بانک مرکزی در بازار باز و اعتباردهی قاعدمند به بیش از ۳۰۶ همت در هفته گذشته رسیده است. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد میزان نیاز به منابع نقدی در شبکه بانکی طی هفته پایانی فروردین ماه ۱۴۰۲ نسبت به سه هفته ابتدایی سال افزایش یافته باشد.

براساس آمارهای منتشرشده بانک مرکزی، نرخ بهره بازار بین بانکی یا اصطلاحاً بازار ششماه در هفته منتهی به ۲۹ فروردین ماه حاکی از رسیدن این رقم به ۳۳۵۲ درصد است. مشاهده می‌شود که نرخ بهره مذکور در ۸ فروردین حدود ۲۳۶۲ درصد اعلام شده است، در هفته دوم که ۲۳۸۵ درصد و در هفته سوم فروردین به ۲۳۴۸ درصد کاهش یافت. این در حالی است که این رقم مجدداً در هفته آخر فروردین با کمی افزایش مواجه شد و به ۲۳۵۲ درصد رسید. به‌طور کلی، هماهنگه که اشخاص حقیقی از بانک استقراض می‌کنند و در ازای آن ملزم به پرداخت نرخ بهره‌ای می‌شوند که تا زمان اتمام قرارداد باید تسویه شود، بانک‌ها هم می‌توانند با یکدیگر استقراض کنند که با نام بازار ششماه یا بازار بین بانکی شناخته می‌شود. سرسید قراردادهای این نوع بازار ۲۴ تا ۴۸ ساعت است و نرخ سود توافقی آن در حال حاضر در کانال ۲۳ درصد (نرخ بهره بازار باز) و ۲۴ درصد (نرخ اعتبارگیری عملیات قاعدمند) ششماه است.

بانک مرکزی، اهتمام زیادی بسر نرخ بهره بین بانکی دارد؛ چراکه سایر نرخ‌های بهره در اقتصاد، با توجه به نرخ بهره بین بانکی تعدیل می‌شوند. به همین ترتیب، سیاستگذار پولی با استفاده از عملیات بازار باز و اعتباردهی قاعدمند به شبکه بانکی، بر میزان تقاضای منابع مالی در بازار بین بانکی اثر می‌گذارد و چنانچه میزان تامین تقاضای بانک‌ها در دو بازار جایگزین زیاد باشد، فشار تقاضا در بازار ششماه کاهش یافته و نرخ بهره تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

آمارها نشان می‌دهد در هفته گذشته حدود ۲۰۲ همت اعتبار در بازار بین بانکی تریزق شده و در عین حال بیش از ۱۰۴ همت اعتباردهی قاعدمند انجام شده که در مجموع به معنای بسط نقدینگی به اندازه ۳۰۶ همت طی یک هفته است که به نوعی در یکی از بالاترین ارقام خود قرار دارد. این درحالی است که مجموع اعتبار تریزق شده در دو بازار مورد بررسی طی دو هفته قبل، کمتر از ۲۵۰ همت به ثبت رسیده است، بنابراین مشاهده می‌شود نرخ بهره از مسیر نزولی خود طی سه هفته ابتدایی فروردین ماه منحرف شده و علی‌رغم افزایش تامین مالی بانک‌ها توسط بانک مرکزی در هفته پایانی فروردین، نرخ بهره بین بانکی به شکلی جزئی دچار افزایش شده است.

با فروکش کردن تنش‌های خاورمیانه

قیمت نفت ریزش کرد

قیمت نفت در معاملات روز دوشنبه بازار آسیا در پی فروکش کردن ریسک‌های ژئوپلیتیکی در منطقه خاورمیانه، بیش از یک درصد کاهش یافت. قیمت نفت برنت با یک دلار و ۲۱ سنت (معادل ۱.۴ درصد) کاهش به ۸۶ دلار و ۸ سنت در هر بشکه رسید. قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت آمریکا نیز (برای تحویل در ماه مه که روز دوشنبه منقضی می‌شود) ۹۷ سنت (معادل ۱.۲ درصد) کاهش یافت و به ۸۲ دلار و ۱۷ سنت در هر بشکه رسید. قرارداد تحویل زونن با یک دلار و ۲۳ سنت کاهش، به ۸۰ دلار و ۹۹ سنت در هر بشکه رسید. «تیپ جون روئنگ»، استراتژیست بازار شرکت آی جی در این باره گفت: «قیمت نفت برنت نتوانست افزایش اولیه خود را حفظ کند؛ زیرا انتظارات گسترده از عدم تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی وجود دارد. با در نظر گرفتن این موضوع، بازارها همچنان به تعدیل نرخ اضافی مربوط به ریسک ژئوپلیتیکی ادامه می‌دهند.»

هر دو شاخص نفتی در روز جمعه پس از انتشار گزارش‌هایی از شنیده شدن صدای انفجار در شهر اسفهان، بیش از ۳ دلار در هر بشکه صعود کرده بودند اما پس از اینکه منابع ایرانی اعلام کردند این صداها مربوط به فعال شدن سامانه پدافندی بوده است، این رشد را معکوس کردند. استراتژیست بین‌المللی پول در فصل چهارم گزارش جدید خود تأکید دارد که از سال ۲۰۰۰ میلادی، سرریزهای ناشی از شوک‌ها در بازارهای نوظهور گروه ۲۰، به‌ویژه چین افزایش پیدا کرده است و اکنون از بُعد بزرگی، با شوک‌های ناشی از سرریز شوک در اقتصادهای پیشرفته قابل‌مقایسه است. تجارت به‌ویژه از طریق ذخیره‌های ارزش جهانی، یک کانال انتشار کلیدی است. سرریزهای اقتصادی باعث تخصیص مجدد فعالیت‌های اقتصادی بین شرکت‌ها و بخش‌های صنعتی در دیگر کشورها می‌شود. با نگاهی به آینده، یک شتاب قابل‌قبول رشد در بازارهای نوظهور گروه ۲۰، حتی اگر رشد چین به شمار نیاید، می‌تواند از رشد جهانی در میان‌مدت حمایت کند و به سایر کشورها هم سرایت کند.

برای پوشش خود در برابر تورم دارند. تورم هزینه‌های خط فقر را افزایش می‌دهد و در شرایطی که دستمزدها به اندازه تورم بروز نمی‌شود، افراد بیشتری به زیر خط فقر سقوط می‌کنند. نمودار همبستگی میان تورم و نرخ فقر در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد رابطه میان تورم و نرخ فقر در این سال‌ها مثبت است. این رابطه مستقیم به معنای هم روندی تورم و نرخ فقر است، در نتیجه، یکی از راهکارهای کنترل فقر از طریق بودجه عمومی، کنترل تورم است. غیرفقرها همچنین مخاطب اصلی مالیات‌ها هستند که منابع مورد نیاز برای فعالیت‌های بودجه‌ای را تأمین می‌کنند. به عبارت دیگر، سیاست‌های حمایتی منابع خود را از درون ثروت موجود در اقتصاد و به‌وسیله مالیات به دست می‌آورند که ابزار اصلی بازتوزیع درآمد است و کاهش فقر و نابرابری را نتیجه می‌دهد. از این رو بر جمعیت دو سوی خط فقر اثرگذار است. اگرچه عادلانه بودن، یکی از اصول اساسی مالیات‌ستانی است، سیستم‌های مالیاتی در تحقق این هدف همواره موفق نیستند. در این شرایط، وضع یک مالیات نامطلوب که خواسته یا ناخواسته خانوارهای فقیر یا نزدیک خط فقر را دربر بگیرد می‌تواند به تشدید فقر منجر شود یا وضع یک مالیات ناعادلانه بر طبقه متوسط ممکن است به افزایش جمعیت فقیر منجر شود. هرچند که سیاستگذار سعی کرده مالیات بر ارزش افزوده، اثر کمتری روی فقرا داشته باشد، با این حال، این شیوه مالیات‌ستانی، روش ایده‌آل برای توزیع درآمد و فقر نیست. ایده‌آل‌ترین نوع مالیات در مقابله با فقر، مالیات بر مجموع درآمدها است و سازه مالیاتی در ایران، فاصله زیادی با شرایط مطلوب دارد.

رشد اقتصادی به رفاه نمی‌انجامد

از آنجا که نسبت بودجه عمومی به تولید ناخالص داخلی، نشان‌دهنده سطح خدماتی است که دولت از طریق بودجه به جامعه ارائه می‌دهد، روند نسبت بودجه عمومی کشور به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری و نرخ فقر طی یک بازه زمانی ۱۲ ساله، اهمیت پیدا می‌کند. این نسبت از ابتدای دهه ۱۳۹۰ تاکنون یک روند نزولی را تجربه کرده و آهنگ تغییرات روند نزولی از سال ۱۳۹۷ شدت گرفته است. همزمانی افزایش شدت روند نزولی شاخص مذکور با افزایش خط فقر، نکته قابل تأملی است. همراه با کاهش رفاه خانوار و افزایش میزان فقر در کشور، بودجه عمومی نیز به‌شدت تحت تأثیر شرایط نامطلوب اقتصادی قرار گرفته و ظرفیت فقرزدایی را از دست داده است. نسبت بودجه عمومی به تولید ناخالص داخلی از حدود ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۱۰ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته و با توجه به ارقام برآوردی برای تولید ناخالص داخلی سال ۱۴۰۲ و بودجه اسمال این رقم به زیر ۱۰ درصد کاهش می‌یابد. روند نزولی قدرت سیاستگذاری بودجه عمومی در مقابل با افزایش وسعت فقر و پایداری آن در چند سال اخیر همراه شده است؛ یعنی با وجود افزایش فقر در جامعه، دولت امکانات کمتری برای سیاستگذاری در جهت کاهش فقر در اختیار دارد. یکی از نشانه‌های کاهش قدرت سیاستگذاری، این است که با وجود آنکه کشور از سال ۱۳۹۹، رشد اقتصادی مثبت را تجربه کرده، اما این رشد، ویژگی فراگیری برای کاهش فقر نداشته و بودجه کشور نیز نتوانسته اقداماتی در جهت هدایت رشد به سمت فقرزدایی را برنامهریزی کند.

سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، سال‌های سرنوشت‌سازی از منظر متغیرهای فقر در ایران به حساب می‌آیند. شکاف فقر نیز تا سال ۱۳۹۶، روند ثابتی داشته و عدد شکاف فقر تا قبل از سال ۱۳۹۶ در حدود ۰.۲۳ است به این معنا که فقرا در این سال‌ها به‌طور متوسط در حدود ۷۷ درصد خط فقر درآمد داشته‌اند، اما بعد از سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، شکاف فقر افزایش داشته است؛ یعنی همزمان با افزایش نرخ فقر در کشور، وضعیت فقرا نیز وخیم‌تر شده و این روند صعودی همچنان ادامه دارد. شکاف فقر در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نیز در حدود ۰.۲۷ است و این بدان معناست که فقرا ۷۳ درصد خط فقر درآمد دارند و نسبت به سال‌های قبل از ۱۳۹۶، شرایط معیشتی سخت‌تری را تجربه می‌کنند.

غیرفقرها به خط فقر نزدیک شدند

در کنار نرخ فقر و شکاف فقر که شرایط فقرا را توصیف می‌کند، شاخص دیگری وجود دارد که فاصله غیرفقرها با خط فقر را نشان می‌دهد. این شاخص همان شکاف فقر است، اما برای افرادی که بالای خط فقر قرار می‌گیرند محاسبه می‌شود و از دو جنبه قابل تفسیر است؛ ابتدا اینکه سطح رفاه غیرفقرها چگونه است و احتمال افزایش جمعیت فقیر در کشور چقدر بالاست و دوم اینکه از نگاه بودجه‌ای، غیرفقرها تا چه اندازه ظرفیت پرداخت مالیات برای مخارج عمومی را دارند تا صرف سیاست‌های مقابله با فقر شود. روند شاخص فاصله غیرفقرها به خط فقر کم و بیش تا سال ۱۳۹۷ ثابت بوده، هرچند یک شیب نزولی بسیار خفیف دیده می‌شود. تا قبل سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، این شاخص به‌طور میانگین حدود ۰.۸۰ نوسان داشته است، یعنی غیرفقرها به‌طور میانگین حدود ۱.۸ برابر خط فقر درآمد داشته‌اند. بعد از سال ۱۳۹۷، رفاه غیرفقرافت شدیدی داشته و عدد شاخص به حدود ۰.۶ کاهش داشته است؛ یعنی غیرفقرها در سال‌های بعد از ۱۳۹۷ به صورت میانگین حدود ۱.۶ برابر خط فقر درآمد داشته‌اند و به خط فقر نزدیک شده‌اند. احتمال ورود غیرفقرها به زیر خط فقر افزایش داشته و لذا ظرفیت تأمین منابع بودجه از جمعیت غیرفقرها کم شده است. آنچه که از تصویر فقر ایرتایان در دهه ۱۳۹۰ به چشم می‌آید، کاهش رفاه عموم جامعه است. افزایش جمعیت فقرا با شروع دور دوم تحریم‌ها از سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ که با تورم‌های بالا و کاهش شدید ارزش پول ملی همراه بود، وضعیت سطح رفاه فقرا و غیرفقرها نیز ریزش داشته. در چنین شرایطی، کارایی بودجه‌های دولت برای مبارزه با فقر کاهش پیدا کرده است. ضمن اینکه می‌توان ادعا کرد که این بودجه‌ها، ابتکار اندکی برای دستیابی به راه‌های مقابله با فقر داشته‌اند، اما حجم فقر موجود در جامعه تا حد زیادی، کارایی سیاست‌های حمایتی در بودجه‌های سنونای را کاهش داده است.

سقوط تورمی به زیر خط فقر

تورم نیز یکی از مولفه‌های اصلی اثرگذار روی نرخ فقر است. شرایط تورمی، نااطمینانی محیط اقتصادی را افزایش می‌دهد و امکان رشد اقتصادی را محدود می‌کند. از سوی دیگر، تورم به افزایش هزینه‌ها منجر می‌شود؛ در حالی که ممکن است دستمزدهای مربوطه و در برخی موارد تورم رشد نکنند. در واقع، فقرا و خانوارهای طبقه متوسط، بازندگان شرایط تورمی هستند؛ چراکه امکانات کمتری نسبت به دهک‌های بالای درآمدی

صندوق بین‌المللی پول:

رشد آهسته اقتصاد جهانی ادامه پیدا می‌کند

کاهش تورم جهانی در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ انعطاف‌پذیر بوده است. با کاهش تورم جهانی از اوج خود در اواسط سال ۲۰۲۲، فعالیت اقتصادی به‌طور پیوسته رشد کرده و هندسازدهای مربوط به رکود تورمی به‌عنوان یک عامل کلیدی کندی رشد شناسایی می‌کند که تا حدی ناشی از افزایش تخصیص نادرست سرمایه و نیروی کار بین شرکت‌ها در بخش‌های مختلف صنعتی است. براساس آمارهای صندوق بین‌المللی پول، فشارهای جمعیتی و کاهش سرعت تشکیل سرمایه خصوصی باعث کاهش بیشتر رشد شده است. این نهاد معتبر بین‌المللی پیش‌بینی کرده است که در غیاب اقدامات سیاسی یا پیشرفت‌های فناوری، رشد میان‌مدت بسیار کمتر از سطوح پیش از همه‌گیری باشد. برای تقویت رشد، اصلاحات فوری برای بهبود تخصیص منابع به شرکت‌های مولد، تقویت مشارکت نیروی کار و استفاده از هوش مصنوعی برای افزایش بهره‌وری ضروری است. تمرکز بر این مسائل با توجه به محدودیت‌های مازادی که نرخ بالای بدهی عمومی و چندبازی ژئواکونومیک ممکن است بر رشد آتی جهان تحمیل کند، حیاتی است.

براساس این گزارش، از آنجایی که بازارهای نوظهور گروه ۲۰ تقریباً یک‌سوم تولید ناخالص داخلی جهان و حدود یک‌چهارم تجارت جهانی را تشکیل می‌دهند، سرریزهای اقتصادی ناشی از شوک‌های اقتصادی در این بازارها می‌تواند پیامدهای مهمی برای اقتصاد جهانی داشته باشد. صندوق بین‌المللی پول در فصل چهارم گزارش جدید خود تأکید دارد که از سال ۲۰۰۰ میلادی، سرریزهای ناشی از شوک‌ها در بازارهای نوظهور گروه ۲۰، به‌ویژه چین افزایش پیدا کرده است و اکنون از بُعد بزرگی، با شوک‌های ناشی از سرریز شوک در اقتصادهای پیشرفته قابل‌مقایسه است. تجارت به‌ویژه از طریق ذخیره‌های ارزش جهانی، یک کانال انتشار کلیدی است. سرریزهای اقتصادی باعث تخصیص مجدد فعالیت‌های اقتصادی بین شرکت‌ها و بخش‌های صنعتی در دیگر کشورها می‌شود. با نگاهی به آینده، یک شتاب قابل‌قبول رشد در بازارهای نوظهور گروه ۲۰، حتی اگر رشد چین به شمار نیاید، می‌تواند از رشد جهانی در میان‌مدت حمایت کند و به سایر کشورها هم سرایت کند.

فرصت امروز: لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در ادامه مسیر گذشته علی‌رغم اینکه طیف متنوعی از حمایت‌ها را پیش‌بینی کرده است، اما از کارآمدی لازم برای کاهش فقر برخوردار نیست و ابتکار قابل توجهی برای سیاستگذاری در حوزه کاهش فقر ارائه نداده است. در شرایطی که دلایل گذشته گسترش فقر همچنان به قوت خود باقی است، ادامه روند فقرزدایی به سبک گذشته در بودجه عمومی، خطای سیاستگذاری به حساب می‌آید، بنابراین اعتبارات حمایتی در بودجه عمومی نیازمند یک بازنگری کلی است. آنطور که بازوی پژوهشی مجلس گزارش داد، دولت در سال ۱۴۰۳ معادل ۵ میلیون تومان به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ برای هر ایرانی هزینه خواهد کرد که دقیقاً معادل همان مبلغ در سال ۱۳۹۰ است. این در حالی است که اگر از منظر فقر به موضوع توجه شود، جمعیت فقرا در سال ۱۴۰۳ در ایران حدود ۱۰ میلیون نفر بیشتر از سال ۱۳۹۰ است. با فرض اینکه کاهش سرانه بودجه به معنای کاهش به نسبت مساوی میان همه موضوعات بودجه‌ای باشد، می‌توان نتیجه گرفت که با وجود افزایش قابل توجه نرخ فقر، امکانات بودجه برای مقابله با فقر در سطح سال ۱۳۹۰ قرار دارد.

همراه با کاهش رفاه خانوار و افزایش میزان فقر در کشور، بودجه عمومی نیز به‌شدت تحت تأثیر شرایط نامطلوب اقتصادی قرار گرفته و ظرفیت فقرزدایی را از دست داده است. نسبت بودجه عمومی به تولید ناخالص داخلی از حدود ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۱۰ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته و با توجه به ارقام برآوردی تولید ناخالص داخلی برای سال ۱۴۰۳ و بودجه اسمال این رقم به زیر ۱۰ درصد کاهش می‌یابد. با وجود اینکه کشور از سال ۱۳۹۹، رشد اقتصادی مثبت را تجربه کرده، اما این رشد، ویژگی فراگیری برای کاهش فقر را نداشته و بودجه نیز نتوانسته اقداماتی در جهت هدایت رشد به سمت فقرزدایی را برنامهریزی کند.

فقر ۸ میلیون نفر طی ۲ سال

شاخص نرخ فقر، درصدی از جمعیت کشور را نشان می‌دهد که در مقایسه با خط فقر درآمدی، فقیر به حساب می‌آیند. نرخ فقر از ابتدا تا میانه دهه ۱۳۹۰، روند ثابتی داشته اما از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ حدود ۱۰ درصد افزایش یافته و از سطح ۲۰ درصد به ۳۰ درصد رسیده است. افزایش ۱۰ درصدی نرخ فقر به معنای افزایش ۸ میلیون نفر به تعداد فقرا است؛ یعنی بعد از سال ۱۳۹۶ حدود ۵ میلیون نفر به گذشته به جمعیت فقیرای کشور افزوده شده است. از سال ۱۳۹۸ به بعد، نرخ فقر نوسان اندکی داشته و همواره در سطح ۳۰ درصد باقی مانده است. منطقه ماندگاری فقر در سطح ۳۰ درصد در چهار سال اخیر در شرایطی است که بودجه‌های دولتی سالانه هزینه‌هایی را برای مقابله با فقر اختصاص می‌دهند، اما میزان و راهبرد هزینه‌ها، تکافوی حجم فقر موجود در جامعه نمی‌دهد.

شکاف فقر نیز شاخص مهم دیگری است که معمولاً در کنار نرخ فقر بیان می‌شود و از مقایسه وضعیت درآمدی فقرا با خط فقر به دست می‌آید. شکاف فقر نشان می‌دهد وضعیت فقرا تا چه اندازه وخیم است و ارتقای فقرا به بالای خط فقر چه مقدار امکان‌پذیر است؟ روند این شاخص بیانگر این است که آیا فقر در میان فقر تعمیق شده یا روند عکس داشته است؟

صندوق بین‌المللی پول در گزارش تازه خود از چشم‌انداز اقتصادی جهان می‌گوید، بهبود اقتصاد جهانی، روندی ثابت اما کند دارد و این روند ثابت و آهسته، منطقه به منطقه با سرعتی متفاوت پیش می‌رود. به گزارش «صندوق بین‌المللی پول»، اقتصاد جهانی در طول سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ همانند سال ۲۰۲۳ به رشد ۳.۲ درصدی خود ادامه خواهد داد. شتاب جزئی برای اقتصادهای پیشرفته، جایی که انتظار می‌رود نرخ رشد و پایین‌ترین حد خود در دهه‌های اخیر رسیده است، پیش‌بینی می‌شود که تورم جهانی به‌طور پیوسته کاهش یافته و در سال ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ به ۵.۹ درصد در سال ۲۰۲۴ و ۴.۵ درصد در سال ۲۰۲۵ برسد؛ درحالی‌که اقتصادهای پیشرفته زودتر از بازارهای نوظهور و اقتصادهای درحال توسعه به اهداف تورمی خود بازمی‌گردند. در مجموع، صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی کرده که تورم اصلی به‌تدریج کاهش می‌یابد.

گزارش این نهاد معتبر مالی همچنین نشان می‌دهد که اقتصاد جهانی با وجود افزایش قابل‌توجه نرخ بهره بانک‌های مرکزی برای بازگرداندن ثبات قیمت، به طرز شگفت‌انگیزی انعطاف‌پذیر بوده است. طبق ارزیابی صندوق بین‌المللی پول، تغییرات در بازارهای وام مسکن و مسکن در دهه قبل از همه‌گیر شدن نرخ‌های بهره پایین، تأثیر کوتاه‌مدت افزایش نرخ بهره را تعدیل کرد. همچنین پیش‌بینی‌های جدید نشان می‌دهد که رشد کمتر پیش‌بینی‌شده در تولید به ازای هر نفر، به‌ویژه از اصطکاک‌های ساختاری مولد ناشی می‌شود که از انتقال سرمایه و نیروی کار به سمت شرکت‌های مأموم جلوگیری می‌کند. صندوق بین‌المللی پول همچنین در این گزارش به چگونگی تأثیر چشم‌انداز ضعیف رشد اقتصادی چین و دیگر اقتصادهای بزرگ و بازارهای نوظهور بر شرکای تجاری پرداخته است.

صندوق بین‌المللی پول درباره چشم‌انداز سیاست‌های جهانی می‌گوید: فعالیت اقتصادی در جهان به طرز شگفت‌انگیزی در خلال

خبرنامه

کرونا ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار به گردشگری خسارت زد

لطمه هنگفت کرونا به گردشگری

مجموع خسارات بخش گردشگری در سه سال همه‌گیری کرونا حدود ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار بوده است. گزارش کمیسیون گردشگری اتاق ایران از وضعیت صنعت گردشگری در دوره همه‌گیری کرونا نشان می‌دهد ورود گردشگران بین‌المللی (گردشگران با اقامت ششانه) از حدود یک میلیارد و ۴۶۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۹ به ۴۰۷ میلیون نفر در سال ۲۰۲۰ کاهش یافت که بیانگر افت ۲۲ درصدی طی یک سال بوده است. در سال ۲۰۲۱ نیز هرچند ورود گردشگران بین‌المللی افزایش نسبی پیدا کرد، اما همچنان حدودا ۶۹ درصد کمتر از سال ۲۰۱۹ بوده که علت آن تداوم محدودیت پرواز ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ بوده است. همچنین طی این دوره زمانی، گردشگری داخلی در بسیاری از بازارها تا حدودی رونق پیدا کرد.

براساس گزارش کمیسیون گردشگری اتاق ایران، در سال ۲۰۲۲ و به موازات کاهش محدودیت‌های سفرن ناشی از کووید-۱۹، گردشگری جهان شاهد رونق و شکوفایی دوباره‌ای بوده است که علت آن کاهش محدودیت‌های پرواز و سفر بوده است. به طوری که ورود گردشگران بین‌المللی نسبت به سال ۲۰۲۱ به دو برابر افزایش پیدا کرد، با این وجود همچنان شمار گردشگران بین‌المللی حدودا ۲۴ درصد کمتر از سال ۲۰۱۹ بود. در مجموع، شیوع بیماری کووید-۱۹ باعث از دست رفتن ۲۶ میلیارد گردشگر بین‌المللی در سال‌های ۲۰۲۰، ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ شد که تقریبا معادل دو برابر شمار گردشگران بین‌المللی در سال ۲۰۱۹ بوده است. همچنین درآمد‌های حاصل از گردشگری بین‌المللی به ترتیب حدود ۶۲ درصد و ۵۹ درصد در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش پیدا کرد، اما در سال ۲۰۲۲ مجددا درآمدها افزایش یافت. اما همچنان حدود ۲۴ درصد کمتر از دوران پیش از کووید-۱۹ باقی ماند.

از سوی دیگر، سهم بخش گردشگری از تولید ناخالص داخلی جهان در نتیجه شیوع کرونا از ۴ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۱۹ به ۲ درصد در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ کاهش پیدا کرد، اما براساس برآوردهای مقدماتی، این سهم ۲۵ درصد در سال ۲۰۲۲ افزایش یافت. در نتیجه مجموع کل خسارات بر بخش گردشگری بین‌المللی در این سه سال حدود ۴.۲ تریلیون دلار (۴۲۰ میلیارد دلار) بوده است.

آمریکا، چین و روسیه؛ رکوردداران هزینه نظامی

براساس تحقیقات بین‌المللی، هزینه‌های نظامی جهان در سال گذشته میلادی، بیشترین افزایش را از سال ۲۰۰۹ داشته و کشورهای آمریکا، چین و روسیه نیز بیشترین هزینه نظامی را در سال گذشته تجربه کرده‌اند. موسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم اعلام کرد که هزینه‌های نظامی جهانی در سال ۲۰۲۳ به بالاترین میزان خود یعنی ۲٫۴۴۳ تریلیون دلار رسید که بیشترین افزایش سالانه از سال ۲۰۰۹ تاکنون محسوب می‌شود. براساس داده‌های گردآوری شده توسط این موسسه، هزینه‌ها نسبت به سال ۲۰۲۲ به میزان ۶۸ درصد افزایش داشته است. بدین ترتیب، هزینه‌های نظامی جهان برای نهمین سال متوالی افزایش یافت و در هر پنج منطقه جغرافیایی تعریف‌شده توسط این موسسه و به ویژه در اروپا، آسیا و اقیانوسیه و خاورمیانه افزایش یافت.

مخارج نظامی به‌عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی جهانی در سال ۲۰۲۳ به ۲.۳ درصد افزایش یافت. بیشترین هزینه نظامی ثبت شده مربوط به آمریکا، چین، روسیه، هند و عربستان سعودی بود که مجموعا ۶۱ درصد از هزینه‌های نظامی جهان را تشکیل می‌دادند. ایالات متحده و چین به ترتیب ۹۱۶ و ۲۹۶ میلیارد دلار به ارش خود اختصاص دادند. به گزارش «بیزنس»، «آن تیان»، محقق ارشد برنامه هزینه‌های نظامی و تولید تسلیحات موسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم در این باره گفت: «افزایش بی‌سابقه در هزینه‌های نظامی، پاسخی مستقیم به وخامت جهانی صلح و امنیت است. دولت‌ها قدرت نظامی را در اولویت قرار می‌دهند، اما در معرض خطر ماریشچ اقدام-واکشن در چشم‌انداز بی‌ثبات ژئوپلیتیکی و امنیتی فزاینده‌ای هستند.»

بازار طلای جهانی اندکی سرد شد

قیمت طلا در روز دوشنبه (۲۲ آوریل) کاهش یافت؛ زیرا بازدهی بالاتر خزانه‌داری ایالات متحده بر شمش به قیمت دلار تأثیر گذاشت؛ در حالی که سرمایه‌گذاران تشدید نگذاشتن درگیری در خاورمیانه را نیز در نظر داشتند. هر اونس طلا با ۰.۳ درصد کاهش به ۲۳۸۱ دلار و ۳۶ سنت رسید. هر اونس طلای آمریکا با ۰.۷ درصد کاهش به ۲۳۹۵ دلار و ۸۰ سنت رسید. بازدهی شاخص ۱۰ ساله خزانه‌داری ایالات متحده افزایش یافت و ۴۶۴۷۵ درصد بود که باعث می‌شود شمش بدون بازده برای سرمایه‌گذاران جذابیت کمتری داشته باشد. در آخرین نظرسنجی فدرال رزرو، تورم پایدار و نرخ‌های بهره بالاتر و طولانی‌تر به عنوان ریسک‌های کلیدی برای ثبات مالی در نظر گرفته شده است. «استن گولسبی»، رئیس فدرال رزرو شیکاگو گفت که پیشرفت در کاهش تورم در سال جاری متوقف شده است. نرخ‌های بهره بالاتر جذابیت نگهداری طلای بدون بازده را کاهش می‌دهد. مس، طلا و سایر فلزاتی که در سال جاری رشد چشمگیری داشته‌اند، به دلیل چشم‌انداز قوی تقاضای چین و عدم قطعیت‌های کلان، افزایش بیشتری خواهند داشت. طبق گزارش «رویترز»، نقره ممکن است قدرت رسیدن به ۳۰ دلار در هر اونس را پس از افزایش ۶۶ درصدی در ماه مارس تا آوریل به دلیل رکورد طلا و قدرت مس داشته باشد. همچنین در بازار سایر فلزات ارزشمند نیز نقره با ۰.۶ درصد کاهش به ۲۸.۴۸ دلار در هر اونس رسید. پالاتین ۰.۱ درصد کاهش یافت و به ۹۲۰.۷۲ دلار رسید؛ در حالی که پالادیوم بدون تغییر به ۱۰.۲۶ دلار و ۴۴ سنت رسید.

حج عمره پس از ۹ سال از سر گرفته شد

اعزام زائران خانه خدا به حج عمره پس از ۹ سال از سر گرفته شد و امسال بیش از ۵ هزار و ۷۲۰ زائر به عربستان اعزام می‌شوند. «سعید چلندری»، مدیرعامل شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) با اشاره به آغاز عملیات حج عمره پس از ۹ سال وقفه و اعزام ۵۰ درصد از زائران خانه خدا از ترمینال سلام، گفت: این عملیات از روز سوم اردیبهشت با اعزام زائران خانه خدا از ترمینال سلام همزمان با برگزاری مراسم بدرقه با حضور حجت الاسلام والمسلمین نواب نماینده ولی فقه در امور حج و زیارت، رئیس سازمان حج و زیارت و عبدالله بن صعود العنزى سفیر کشور عربستان در ایران و نتی چند از مقامات کشوری و لشکری آغاز شد و عملیات رفت تا ۱۳ اردیبهشت ادامه خواهد داشت.

وی با بیان اینکه در عملیات حج عمره امسال ۵ هزار و ۷۲۰ زائر خانه خدا اعزام گرمین وحی می‌شوند، ادامه داد: ۲ هزار و ۸۶۰ زائر از طریق ترمینال سلام شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) برای انجام این فریضه مقدس عازم عربستان می‌شوند و در مجموع همین میزان نیز از ۱۰ فرودگاه دیگر به عمره مفرده مترف می‌شوند.

مدیرعامل شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) با بیسان اینکه آخرین پرواز برگشت زائران در تاریخ ۱۳ اردیبهشت خواهد بود، گفت: تمامی پروازها توسط شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) انجام می‌شود. اعزام زائران حج تمتع نیز از ۲۴ اردیبهشت ماه آغاز می‌شود و ترمینال سلام به عنوان پایانه زیارتی با مساحت ۵۴ هزار مترمربع ظرفیت بسیار بالایی برای ارائه خدمات به حجاج و زائران عتبات را در سطح بسیار خوب دارد.

گفتنی است عملیات اعزام زائران ایرانی به عمره، قرار بود پس از ۹ سال وقفه از ۱۲ دی ماه ۱۴۰۲ آغاز شود، اما به‌دلایل عملیاتی این اتفاق به تعویق افتاد؛ تا اینکه در نهایت با تلاش و پیگیری‌های سازمان حج و زیارت و وزارت امور خارجه و اعلام شرکت هواپیمایی ایران‌ایرو مینی بر موافقت با مجوزهای پروازی، اعزام زائران عمره از روز سوم اردیبهشت آغاز شد.

۴۲ میلیارد تومان پول حقیقی به بازار سهام وارد شد

چهارمین روز صعودی بورس تهران

تداوم روند صعودی شاخص کل؟

بورس تهران، سومین روز معاملاتی اردیبهشت را با رخ مثبت به پایان برد تا هفته نخست سال جدید را در دومین ماه سال تکرار کند و شاخص کل با رشد بیش از ۳ هزار واحدی در محدوده ۲.۳ میلیون واحدی تثبیت شده باشد. در جریان معاملات روز دوشنبه، شاخص کل با رشد ۳ هزار و ۹۲۲ واحدی در محدوده ۲ میلیون و ۳۱۶ هزار واحد ایستاد. ارزش بازار نیز بعد از مدت‌ها به کانال ۸ هزار همتی رسید، اما ارزش معاملاتی همچنان در محدوده ۵ هزار میلیارد تومانی باقی ماند که برای اهالی بازار سرمایه چندان امیدوارکننده نیست. فلزات اساسی برترین گروه بازار در ارزش معاملات بودند و بیش از ۲۷۷ میلیارد تومان ارزش معاملاتی را به خود اختصاص دادند. گروه خودرویی نیز ۲۹۷ میلیارد تومان ارزش معاملاتی را برای روز دوشنبه ثبت کرد تا در جایگاه دوم قرار داشته باشد و شیمیایی‌ها نیز با ارزش معاملاتی ۲۶۴ میلیارد تومان در جایگاه سوم بمانند.

پس از رشد شارپی شاخص کل بورس و اوراق بهادار تهران در روزهای ابتدایی هفته جاری، شاخص کل به محدوده‌ای رسیده است که تکنیکالیست‌ها انتظار دارند کمی از سرعت شاخص کل کاسته شود؛ چراکه باز هم یکی از نمایندگان مجلس (جواد کریمی قدوسی) با ارسال مطلبی در صفحه شخصی خود، این نگرانی را ایجاد کرده که احتمالاً تنش‌های سیاسی در منطقه خاورمیانه همچنان ادامه خواهد داشت. نمایندگان مجلس همچنین در مورد واگذاری سرخابی‌ها بحث‌هایی داشتند و از واگذاری سهام تیم استقلال به هلدینگ خلیج فارس گله کردند. آنها این اقدام را غیرقانونی عنوان کرده و درخواست خود را به رئیس جمهور برای جلوگیری از این واگذاری اعلام کردند. با این حال، بلوک استقلال و پرسپولیس در روز گذشته معامله شد تا فشار کنفدراسیون فوتبال آسیا باعث این توفیق اجباری شده باشد. به هر حال، آنچه در بحث تکنیکالی شاخص کل بورس و اوراق بهادار تهران وجود دارد، این موضوع است که شاخص کل در حال واکنش به سقف کانال صعودی است و این محدوده با واکنش‌هایی در طول یک سال و نیم گذشته همراه بوده است. به نظر می‌رسد شاخص کل برای شکست این مقاومت اندکی تردید دارد.

و ۷۴۰ واحد رسید. شاخص هموزن نیز با رشد ۴ هزار و ۳۲۱ واحدی در تراز ۷۵۷ هزار و ۷۰۹ واحدی ایستاد. شاخص کل فرابورس هم با افزایش ۳۹ واحدی به سطح ۲۵ هزار و ۵۳۶ واحد و شاخص هموزن فرابورس با رشد ۹۵۶ واحد به سطح ۱۳۹ هزار و ۵۵۸ واحد رسید. جریان پول حقیقی برای سومین روز متوالی ادامه یافت و ۴۲ میلیارد تومان پول حقیقی به بازار وارد شد. نماد کاما بیشترین ورود پول حقیقی را به ارزش ۲۹ میلیارد تومان داشت. بیشترین پول حقیقی نیز از آن نمادهای شبندر، نغراس، شبنه، آسیانکت و ختوقا بود.

نمادهای بوعلی، فملی و نوری از جمله نمادهای سبزپوش بورس بودند که بیشترین اثر را در رشد شاخص کل داشتند. نمادهای فولاد، وغدیر و وبملت نیز با اثر منفی بر شاخص کل همراه شدند. در بازار فرابورس نیز نمادهای ایران، ارفع و فضا بیشترین اثر افزایشی و نمادهای آریا، هرمز و شگویا بیشترین اثر کاهش‌ی را بر شاخص کل فرابورس داشتند. در بین نمادهای پرتراکنش بورس نماد ذوب بیشترین تراکنش را داشت و کاما و فولاد در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. در فرابورس نیز کرمان، فزر و فضا بیشترین تراکنش را داشتند. ارزش معاملات کل بازار سهام به ۴۰۷ هزار و ۱۲۹ میلیارد تومان رسید. ارزش معاملات اوراق بدهی در بازار ثانویه ۳۹۲ هزار و ۸۳۴ میلیارد تومان بود که ۹۶ درصد از ارزش کل معاملات بازار را در این روز تشکیل می‌دهد. ارزش معاملات بازار نیز با کاهش ۱۸ درصدی به نسبت روز معاملاتی قبل به رقم ۵ هزار و ۲۵۶ میلیارد تومان رسید. نماد کاما بیشترین ارزش معاملات بازار سهام را به ارزش ۱۵۸ میلیارد تومان به خود اختصاص داد. پس از کاما، خاهن بیشترین ارزش معاملات را داشت و فولاد رتبه سوم بیشترین ارزش معاملات را به خود اختصاص داد و پس از آن، دو نماد فزر و فملی در رتبه‌های بعدی بیشترین ارزش معاملات قرار گرفتند. در جدول حجم معاملات نیز سهام ذوب با تعداد یک میلیارد و ۱۱ میلیون و ۷۹۴ هزار و ۶۳۹ سهم در صدر قرار گرفته است. در معاملات دوشنبه، ۱۰۴ نماد صف خرید داشتند و ۴۵ نماد با صف فروش مواجه بودند. مجموع ارزش صف‌های خرید با رشد ۵۵ درصدی نسبت به روز قبل به ۲۸۷ میلیارد تومان افزایش یافت و مجموع ارزش صف‌های فروش با کاهش ۳۲ درصدی به ۱۷۵ میلیارد تومان رسید.

هزینه تفریحات دهک دهم، ۴۰ برابر دهک اول است

توزیع نابرابر سفر برای خانوارها

از ۲۵ اسفندماه سال ۱۴۰۱ تا ۱۵ فروردین ماه سال ۱۴۰۲، در مجموع ۵۷.۱ میلیون نفر شب اقامت ثبت شده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ۱۷ درصد رشد داشته است.

بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ در کل از نظـر کمیت، به جز ایام محدودیت‌های بیماری کرونا، گردشگری داخلی در ایران رو به افزایش بوده که برمبنای داده‌های موجود، سرانه سفرهای خانوارها چند برابر شده است. با این حال افزایش کمیت سفر را نمی‌توان نشانه موفقیت یا بهبود شرایط دانست. متوسط هزینه‌های غیرخوراکی خانوار ایرانی شهری از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۹، روند صعودی را طی کرده، اما شتاب رشد هزینه‌های فراغتی، شامل تفریح و سرگرمی، هتل، مسافرخانه، مسافرت‌های دسته‌جمعی، کمتر بوده است. به عبارتی نسبت هزینه‌های فراغتی به هزینه‌های غیرخوراکی سالیانه خانوار با کاهش روبه‌رو بوده و سبد فراغتی خانوار با تغییر معناداری روبه‌رو شده است.

براساس گزارش مرکز پژوهش‌ها، از سوی دیگر بررسی هزینه‌های اختصاص یافته به تفریحات و سرگرمی نسبت به هزینه‌های هتل، مسافرت‌های جمعی، رستوران و مراکز اقامتی نشان از کاهش هزینه‌های سفر به دلیل گران بودن استفاده از امکانات خواب و خوراک در اقامتگاه است. به عبارتی با توجه به مشکلات اقتصادی و مرکزبندی‌های موجود در سبد خانوار جامعه ایرانی، هزینه فراغت جزو هزینه‌هایی است که با تشدید چالش‌های اقتصادی رزودتر از دیگر موارد کاهش پیدا می‌کند.

همچنین شواهد نشان می‌دهد که وضعیت هزینه‌ها در دهک‌های مختلف متفاوت است. خانوار روستایی و دهک‌های ضعیف تحت تأثیر بیشتر فشار اقتصادی طی سال‌های اخیر سهم کمتری از هزینه سبد خانسوار را به تفریحات و سفر اختصاص داده‌اند. بهترین توصیف برای وضعیت موجود را می‌توان در ۳۹.۸ برابر بودن هزینه‌های تفریحات دهک دهم نسبت به دهک اول یافت. افزایش سرانه گردشگری داخلی بیشتر به خانوارهایی تعلق گرفته که قبلا به به سفر رفته‌اند، لذا سازوکارهای توزیع سفر برای خانوارها به گونه‌ای صورت نگرفته است که در دسترس همگان قرار گیرد. این در حالی است که از میان آمار کلی اقامت در بازه ۲۵ فروردین ماه سال ۱۴۰۱ الی ۱۵ فروردین ماه ۱۴۰۲، رقمی بالغ بر ۱۱ میلیون و ۶۰۰ هزار شب اقامت، در مراکز اقامتی رسمی ثبت شده، که رشدی را نسبت سال گذشته نشان نمی‌دهد. همچنین میانگین ضریب اشتغال اقامتگاه‌های رسمی در تعطیلات نوروز نیز حدود ۶۶ درصد بوده که به دلیل شرایط اقتصادی و فقدان برنامه به منظور افزایش سطح اشتغال اقامتگاه‌ها رشد سفرهای غیرسازماندهی مشاهده شده است، با این شرایط سفرهای غیرسازماندهی کمکی به بهبود وضعیت اقتصاد صنعت گردشگری نمی‌کند.

کاهش سفر و تفریح و حذف آن از سبد هزینه‌های خانوارها می‌تواند تبعات اقتصادی برای مراکز جانبه گردشگری و تبعات اجتماعی و روانی برای خانوارها و جامعه داشته باشد؛ چراکه خانوارها به میزانی که هزینه‌های سفر خود را کاهش می‌دهند، سهم قابل توجهی از نشاط خود را نیز از دست خواهند داد. حدود ۷۷ درصد از مسافران در سفرهای خود از وسایل نقلیه شخصی استفاده می‌کنند، ۶۸ درصد از وسيله نقلیه متعلق به خود به علاوه ۱۰ درصد وسيله نقلیه شخصی متعلق به دیگران است و تنها

